

VT 2021
Socialpedagogutbildningen
Fördjupningsarbete

Kriminell som ung i Sverige

Vägen dit och vägen ut

Författare: Anneli Mejia
Handledare: Jimmy Ferhm

Förord

Tack till min handledare Jimmy Ferhm, och ett stort tack till mina respondenter som har ställt upp på intervjuerna!

Sammanfattning

Detta fördjupningsarbete handlar om män, som under sin ungdom har tagit avstånd från samhällets normer och valt den kriminella vägen. Detta har i sin tur lett in dem till droghandelns värld. Vad är det som får unga killar i en tidig ålder att ingå i ett normbrytande beteende? Och om de väl tar sig ur det, vad blir då utgångspunkten? Eftersom ungdomar och det manliga könet begår mest brott i Sverige enligt BRÅ, ansåg jag att det var viktigt att studera varför unga män hamnar i kriminalitet, och varför de väljer att begå brott. Som underlag har jag använt mig av semistrukturerade intervjuer som jag har gjort med tre före detta kriminella män. Resultatet visade att trygga familjeförhållanden, eller trygga vuxna att ty sig till för att känna sig hörd och sedd, samt en skolgång där man får de stöd man behöver är skyddsfaktorer som kan motverka kriminalitet.

1. Bakgrund

Detta kapitel kommer förklara varför ungdomar och män begår de flesta brotten, innebörden av prosociala beteenden och hur man bygger upp de prosociala beteenden hos barn för att förebygga normbrytande beteenden. Här förklaras även olika vändpunkter för att lämna en livsstil. Statistik från det brottsförebyggande rådet kommer även att visas.

1.2 Socialisationsteorin

Inom socialisation finns det så kallade socialisationsagenter. Det är grupper eller sociala samband där viktiga socialisationsformer sker. Den primära socialisationen äger rum under den tidiga barndomen, den är även den mest intensiva tiden av kulturell inläring. Under denna perioden lär sig barnet språket och de viktigaste beteendemönsterna som utgör grunden för den inläring som händer längre fram. Familjen är den viktigaste socialisationsagenten under denna period. Den sekundära socialisationen faller in under den senare delen av barndomen och pågår under resten av vuxenlivet. Under denna period tar andra socialisationsagenter över som till exempel skolan, jämnåriga vänner, organisationer, media och efterhand arbetsplatser. Det sociala samspelet i dessa samband hjälper människor att lära sig värderingar, normer och övertygelser som bildar det kulturella mönstret i samhället. Men eftersom alla familjemönstren ser olika ut så ser alla uppväxtförhållanden även olika ut. (Giddens, Sutton 2014, s227).

1.3 Ungdomar, maskulinitet och kriminalitet

Enligt kriminologen Robert Agnew tenderar ungdomar mest till att begå brott. Detta eftersom ungdomar genomgår en period i livet där de överlag utsätts för en hel del sociala prövningar, samtidigt som möjligheten till sociala stöd försämras och blir mer och mer ostadigt. Som ungdom ställs man inför en del stora omställningar (Engdahl, Lindgren 2017, 57). Ungdomar präglas av mer och mer viktiga och avgörande val i livet då nya kontakter, miljöer samt flera krav på eget ansvar kan upplevas nedtyngande och pressande. Under tonåren börjar man även frigöra sig gradvis från bland annat sina föräldrars stöd, sociala kontroll och omhändertagande. Man

ersätter dessa relationer successivt med nya relationer som inte har hamnat på rätt plats än. Det handlar ofta om relationer som också saknar bland annat fast inkomst, egen bostad eller partnerskap. Dessa förändringar bygger en försämring av de hjälpmedel som behövs för att kunna hantera negativa relationer på ett lagligt sätt. Därför är de lätt att de dras mot det kriminogena hållet. Enligt den amerikanska psykologen Terrie E. Moffitt förklaras ökade kriminella aktiviteter under ungdomsåren som summan av frustrationen, när man som tonåring, inte tilldelas den självständighet som man allt starkare vill ha. Under åren som tonåring uppstår en slags klyfta mellan ens sociala och biologiska mognad. De flesta är fortfarande beroende av sina vänner och sin omgivning. Man räknas inte som vuxen och saknar de delar som behövs för att kunna styra sitt liv. Ungdomar kan på grund av frustration för förnekad självständighet som de längtar efter dras till att imitera aktiviteter som vuxna gör. Till exempel alkoholdrickande, smygrökning, protester och trots, stölder, våldsbrott eller skadegörelse. Klyftan mellan den biologiska mognaden och den sociala mognaden minskar mer och mer desto mer individen etableras in i vuxenlivet genom utbildning, arbete och bostad. Detta gör att resultaten oftast inte blir långvariga eller resulterar till grov kriminalitet. Det handlar oftast om mildare brott under en tidsperiod i livet för de flesta. Bortsett från skillnaden i brottsstatistiken rörande ålder förklarar Agnew även skillnader i brottslighet mellan män och kvinnor. Enligt Agnew framstår det inte någon definitiv skillnad i vilken grad av sociala påfrestningar som män och kvinnor generellt upplever, men han menar att män utsätts för kriminogena strains mer än kvinnor och gör sig därför skyldiga till flera och grövre brott (Engdahl, Lindgren 2017, s 58- 59).

1.4 Prosociala aktiviteter och sammanhang

Enligt professor Ariel Knafo-Noam utvecklas det prosociala beteendet tidigt under barndomen. Prosociala beteenden för ett barn är till exempel att samarbeta, hjälpa till och att dela med sig. Kompetenser som empati, självreglering och perspektivtagande är prosociala beteenden som utvecklas senare. Enligt Knafo-Noam kan man som förälder uppmuntra prosociala beteenden genom bland annat disciplinera på ett positivt sätt, utöva ett uppmuntrande föräldraskap och kunna förklara skillnaderna mellan rätt och fel. Men han menar även att det är viktigt att prosociala beteenden lärs ut i skolan. Detta eftersom barnen lär in dessa beteenden

när de bygger vänskaper och leker, samt när de samarbetar under lektionstid. Knafo-Noam menar att det är viktigt som pedagog och lärare att skapa en trygg miljö för barnen i skolan, uppmuntra positiva relationer och även att uppmuntra barnets sociala färdigheter. Det är också viktigt med aktiviteter som involverar mycket samarbete och samspel och även att lära ut kommunikationsmetoder till barnen (Encyclopedia on early childhood Development 2016). Enligt sociologen Hirschi finns det ett tydligt samband mellan att begå brott och att ha ett svagt band till sin pappa (Giddens, Sutton 2014, s.92).

1.5 Vändpunkter och att lämna en livsstil

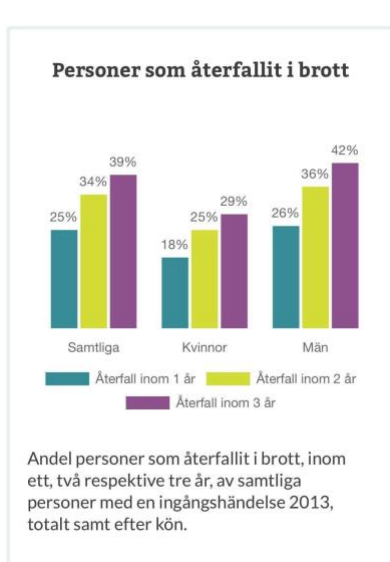
En människa kan plötsligt, eller gradvis förändra sin tidigare livsstil när olika livshändelser uppstår. Dessa olika livshändelser kan fungera som vändpunkter. Det kan vara att individen träffar en partner, erbjuds ett nytt jobb, får barn, gifter sig, byter bostadsort eller hamnar i fängelse. Dessa livshändelser kan få individen att avsluta sin kriminella karriär, eller åtminstone minska antal brott i stor omfattning (Engdahl, Lindgren 2017, 99). Men dessa livshändelser blir dock inte vändpunkter för alla. Den grundläggande och huvudsakliga delen är att dessa sociala förändringar endast kan fungera som vändpunkt om individen utsätts för personlig social kontroll utifrån. Det behövs samtidigt att individen är i en livssituation som gör att hen är kapabel till att kunna utsätta sig för personlig social kontroll inifrån. För en del är brott ett sätt att uttrycka sin besvikelse på omvärlden, hämnas för orättvisa som individen utstått eller helt enkelt för att komma åt snabba pengar. Det kan även handla om orättvisa anstalts upplevelser, etniska kontraster och hemska upplevelser från krig. Dåliga områden, kriminella kretsar samt drogproblem är också exempel på vad som kan få en individ att stanna kvar i kriminalitet. För att komma ur de kriminella livet måste individen komma bort från allt detta och skära bort sitt negativa förflutna.

Livshändelser som blir vändpunkter behöver en kombination av övervakning, vägledning, stöd, kontroll, tydliga rutiner samt ett strukturerat levnadssätt. Detta behövs eftersom många av de kriminella männen tidigare har saknat detta i sina liv och inte kunnat förmå det på egen hand. Exempel på vändpunkter med dessa egenskaper, som kan få en man att vilja byta livsstil, är när de blottar sin tidigare

livsstil för en arbetsgivare eller en partner. Om dessa personer har tagit individen under sina vingar, visat tillit, brytt sig om dem, gett dem mål, gett dem motivation att leva och lägga det gamla bakom sig kan det få en person att avsluta sitt kriminella beteende. Men det behövs även noggrann uppsikt, uppsökning när de har försvunnit, att inte acceptera struntprat, att kunna tala individen till rätta samt disciplin, myndighets förhållanden och ordnings krav (Engdahl, Lindgren 2017, 100).

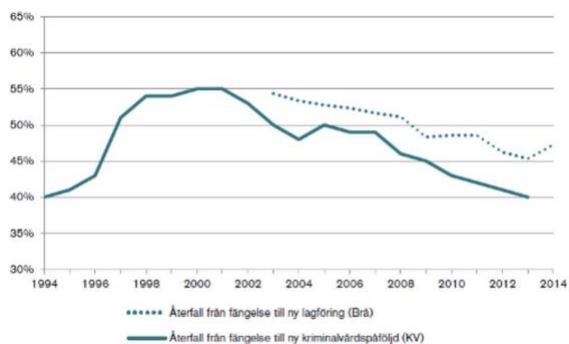
1.6 Tidigare statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ)

Statistik för personer som återfallit i brott från och med 2013:

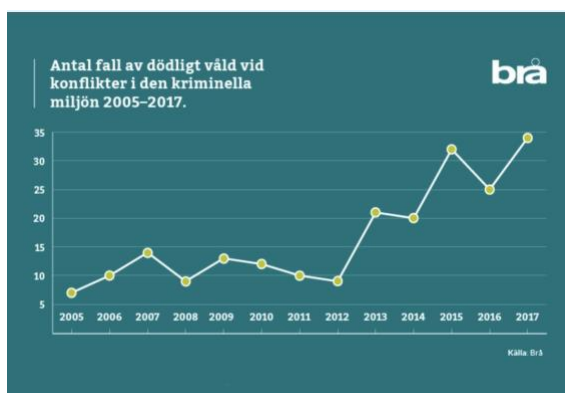
Statistiken gäller personer som har blivit dömda för brott som man sedan har följt upp efter ingångs händelser som frigivningar från anstalt, utskrivningar från sluten ungdomsvård, avslutad intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagföringar från andra påföljder eller beslut från åklagare. Statistiken redovisar återfall i brott från och med individens ingångshändelse. (Brottsförebyggande rådet 2021)

Statistik för återfall bland personer som friges från anstalt:

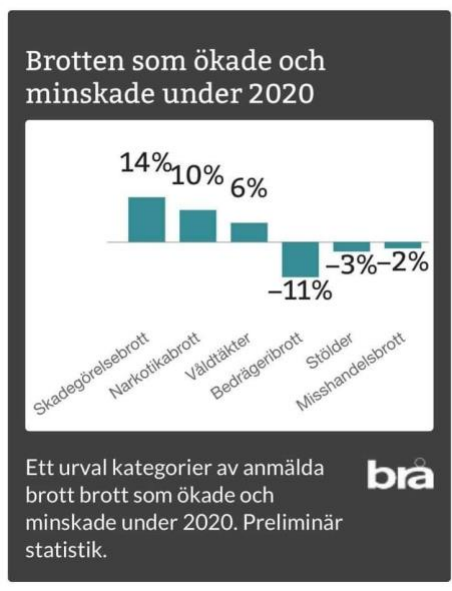
Statistiken visar antal anmälda narkotikabrott i Sverige mellan år 2010-2019. Av alla narkotikabrott är den högst anmälda typen narkotikabruk. Narkotikabruk utgör 48% av de anmälda narkotikabrotten. Under de senaste 10 åren har de anmälda narkotikabrotten ökat med 29% (Brottsförebyggande rådet 2020).

Statistik för antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön 2005-2017:

Denna statistik visar i vilken utsträckning dödligt våld har ökat i den kriminella miljön mellan 2005-2017. Enligt BRÅ är det dödsfall inom den kriminella miljön som främst står för ökningen inom dödligt våld de senaste åren. I denna typ av dödligt våld har både offer och gärningsmän blivit yngre, samt att automatvapen och andra skjutvapen används mer och mer vid dessa typer av dödsfall (Brottsförebyggande rådet 2020).

Statistik för ökade och minskade brott år 2020:

I denna statistik redogörs ökning och minskning av brott i Sverige 2020.

Misshandelsbrott minskade med 2%

Stöldbrott minskade med 3%

Bedrägeribrott minskade med 11%

Våldtäktsbrott ökade med 6%

Narkotikabrott ökade med 10%

Skadegörelsebrott ökade med 14%

(Brottsförebyggande rådet 2020)

2. Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att ta reda på vad som i tidig ålder kan leda unga män in i kriminalitet och vad som fick dem att välja den vägen. Syftet är även att se vad som har format dessa individer till att utveckla ett normbrytande beteende redan i tidig ålder.

2.1 Frågeställning:

- Vilka faktorer kan orsaka ett normbrytande beteende för en ungdom?
- Vilka faktorer får en ungdom i det kriminella livet att byta riktning?

3. Metod

Metoden som detta arbete utgår ifrån är kvalitativ semistrukturerad intervju för mer djupgående intervjuer. Kvalitativa intervjuer används vid till exempel djupintervjuer och fokuserade intervjuer. Resultaten blir öppna svar och används till exempel när intervjun ska handla om människans beteende. En semistrukturerad intervju innebär att intervjun är halvt strukturerad. Författaren beskriver att det är vanligt att den förutbestämda strukturen består av ett antal färdiga frågor, medan den nya struktureringen som händer under intervjuens gång består av följdfrågor och nya frågor. Frågorna behöver inte ställas i samma ordning eller formuleras på exakt samma sätt, utan kan anpassa sig efter hur intervjun utvecklas.

Denna metod används eftersom det ger möjlighet att ställa följdfrågor, eller nya frågor som dyker upp under intervjuens gång (Langemar, Pia 2008, s 68-69).

Jag har valt ut tre respondenter som tidigare har haft ett kriminellt förflutet, men som senare har valt en annan väg i livet. Eftersom detta är ett personligt ämne för mina respondenter så ansåg jag att en kvalitativ intervju var den mest lämpliga metoden. Kvalitativa studier används ofta om man vill förstå människors sätt att agera och resonera och att uppfatta och identifiera tillvägagångssätt (Trost 2010, s 32).

3.1 Tillvägagångssätt och genomförande

Jag tog kontakt med mina respondenter genom att först skicka Mail till dem. Jag berättade om mitt fördjupningsarbete och vad det skulle handla om och jag frågade även om jag fick tillåtelse till att intervjua dem angående deras gamla liv. Jag förklarade för dem att allt dem säger är konfidentiellt och att varken deras namn eller röster kommer att synas eller höras. Jag meddelade också att jag kommer skicka ut ett informationsbrev och att dem kommer få skriva på en samtyckesblankett. Jag frågade respektive respondent var dem kände att det skulle vara bekvämast för dem att ha intervjun. Alla tre hade önskemål om att få ha den hemma hos sig vilket jag accepterade. När jag träffade respondenterna skrev dem på samtyckes blanketterna och intervjuerna pågick i ca 30-50 minuter. Jag har valt ut direkta citat från talspråket, dock inte så att det kan komma fram vilka som är respondenterna. Detta eftersom det kan uppfattas som integritetskränkande (Trost 2010, 127).

3.2 Urvalskriterier

Urvalskriterierna var att personerna som skulle intervjuas skulle vara män som tidigare har levt ett kriminellt liv som unga, men som idag lever ett liv enligt normen. Kriterier var även att dem skulle vara vuxna, runt eller över 30 års åldern eller att de skulle ha lämnat det kriminella livet för några år sedan. Respondenterna skulle heller inte ha blivit dömda för mord eller sexualbrott. Jag har varit i kontakt med tre män som har ett kriminellt förflutet, men som nu i flera år har levt ett liv enligt normen.

4. Resultat

Respondenterna svarade på nästan alla frågor. Det var några enstaka frågor som respondenterna inte ville svara på angående droger och just livet i det kriminella. I den här studien hade mina respondenter en sak gemensamt, de kan ha känt sig vilsna som ungdomar och hade inte någon vuxen trygghet eller någon att prata med när de behövde luta sig tillbaka. Två respondenter är födda i andra länder och har kommit till Sverige som barn eller ungdom, vilket är en stor förändring i livet. Speciellt för barn och ungdomar som inte har hittat sig själva än.

4.1 Ungdomsåren/bakgrund

Respondent 1 kom till Sverige med sin familj vid 12-årsåldern. Innan dess bodde de i sitt hemland, men där var det inbördeskrig just då. Eftersom pappan i familjen var en politisk flykting och väntade döden, så valde dem att fly till Sverige. Respondent 1 kom tillsammans med sin far, mamma och 4 yngre systrar. I Sverige började relationen till hans föräldrar bli svagare och svagare. Respondent 1 ville aldrig lämna sitt hemland och kände sig enligt honom själv mindre värd här i Sverige. Han uppger att han inte har haft en så nära relation till sina föräldrar och började då ty sig mer och mer till sina vänner.

Respondent 2 kom till Sverige som ensamkommande flykting när han var 14 år. Innan dess bodde han i sitt hemland med sina föräldrar och 2 yngre syskon. Han tog sig ensam till Sverige genom en lång och svår väg. Planen var att han skulle ta sig till Sverige för att sedan kunna hämta hit resten av sin familj. På grund av krig

lämnade han också sitt hemland. I Sverige togs han emot och fick hjälp av myndigheter. Han fick bo på en flyktingförläggning och familjen kom till Sverige efter cirka 3 år. Respondent 2 uppger att han såg upp till sin far mycket och ville vara en stark man som honom, men dem hade inte en speciellt nära relation.

Respondent 3 är född och uppväxt i Sverige. Han växte upp med sin mamma, 1 äldre bror och 2 yngre syskon. Hans pappa var alkoholist och hade varit frånvarande den mesta tiden av hans liv. Han uppger sig ha haft en relativt trygg barndom, men bodde i ett fattigare och mer segregerat område. Han uppger att han alltid har haft en nära relation till sin mamma och blev vid 8 års åldern diagnostiserad med ADHD.

4.2 Samhörighet och vägen in till droghandeln

Respondent 1 uppger att han som ung i sitt hemland har begått mindre brott som snatteri med sina vänner, men att det då inte var mer än till exempel bröd, frukt eller någon läsk. I Sverige fick han tidigt lära sig av sina föräldrar att alltid göra rätt, att inte ens slänga ett godispapper på marken för att föräldrarna inte vill bli sedda som "smutsiga invandrare" av andra svenskar. Han fick sina första vänner i skolan när dem lärde sig svenska. Han kände en slags tillhörighet till dem. Respondent 1 berättar att han som tonåring var ganska liten och tanig och jämt blev retad av andra etniska svenskar för att han inte pratade bra svenska eller för att han inte såg svensk ut. En dag fick han nog och slog en av ungdomarna som retade honom. Han mindes att han fick samtal hem från skolan till sina föräldrar och att hans föräldrar blev arga för att han hade slagit en annan elev. Detta hade även gett svenskarna en till anledning till att hata invandrare, men samtidigt förstod dem varför han gjorde det. Efter det lovade respondent 1 sig själv att ingen någonsin skulle trampa på honom igen. *"När ingen vuxen stod upp för mig blev jag arg, för att det var dessa människor som mina föräldrar försökte anpassa sig efter som ser ner på oss så mycket. Då lovade jag mig själv att ingen skulle få trampa på mig igen"* - Respondent 1. Han och hans vänner blev mer och mer bråkiga för att visa att ingen kunde bråka med dem, samtidigt som dem kom in i droghandels världen. Han började vid denna tidpunkt att sälja cannabis.

Respondent 2 berättar att hans första vänner i Sverige var andra ungdomar på de flyktingboende han bodde på. De blev som hans nya familj här i Sverige, men saknaden till hans riktiga familj som var kvar i hans hemland var stor. Han kunde

tänka på vad han hade varit med om och sett i sitt hemland på grund av kriget och den långa vägen till Sverige. Han var ständigt orolig för sin familj som var kvar i hemlandet och han var arg på svenskarna som hade haft ett, enligt honom, lätt liv. Han kände att de enda som förstod honom var hans vänner som hade gått igenom liknande händelser, men ingen annan. Han testade för första gången att röka cannabis här i Sverige och efter detta började han sälja cannabis och tramadol med sina vänner. *"Nu i efterhand förstår jag mitt beteende som ung, jag var helt ensam i ett för mig okänt land och jag saknade min familj som fan. Jag ville bara glömma allt hemskt jag sett i kriget"* - respondent 2.

Respondent 3 berättar att han som ungdom alltid hade svårt för skolan på grund av hans diagnos, ADHD, och att han tidigt blev skoltrött. Han kände sig aldrig smart nog, fick ofta höra som barn att han aldrig var smart nog och lärarna verkade inte förstå sig på honom. Han kände som tonåring att han fick "kicker" av att begå mindre brott, som snatteri och vandalisering, med vännerna. Respondent 3 hoppade av gymnasiet då han inte kände att det fanns någon mening med att gå kvar då skolan inte var något för honom enligt honom själv. När han hoppade av gymnasiet hade han redan kommit in i droghandels världen. Han ansåg att det var så han skulle tjäna pengar då han aldrig skulle klara av en lång utbildning och att detta skulle resultera till att folk aldrig skulle se ner på honom igen. *"Hade folk haft mer kunskap om min diagnos på den tiden så kanske jag inte hade blivit och känt mig så missförstådd och mycket hade kunnat undvikas"* - respondent 3.

4.3 Vändpunkten

Respondent 1 var inne i droghandels världen i några år. Hans föräldrar hade alltid misstankar, men till slut kunde de inte stoppa sin son från att gå ut då han ändå gjorde vad han ville. Han bråkade ofta med sina föräldrar, nästan varje dag, under den perioden. Han ångrar att han sårat sin familj så mycket. Till slut blev han tagen av polisen och dömd för brott. Under tiden han satt inne fick han sig många tankeställare. Han tänkte på sin familj som han hade sårat och att han hade blivit det han inte ville bli. Någon som folk ser ner på. Efter att han blivit klar med sitt straff kom han ut till sina gamla vänner igen och började sakta komma in i de gamla banorna, men fick sedan ett lagerjobb och träffade senare en flickvän. Han bröt då med sina gamla kriminella vänner.

Respondent 2 var inne i droghandels världen i några år tills hans familj kom till Sverige. Han hade även brukat cannabis under denna tid för att dämpa sin ångest. När han mådde dåligt eller tänkte på hemska saker som han hade sett under kriget så brukade han cannabis. Han slutade att röka och fortsatte att studera och började senare att jobba när han fick återförenas med sin familj.

Respondent 3 sålde också droger i flera år. Detta tills han träffade sin nuvarande sambo som fick honom att tänka om vad som egentligen var viktigt i livet. Hans familj misstänkte under tiden att han höll på med något olagligt, men kunde aldrig vara helt säkra då respondent 3 flyttade hemifrån efter att han hoppade av gymnasiet. Idag har han ett lagerjobb och bor med sin sambo.

”Om jag hade träffat mitt 15 åriga jag, hade jag sagt att du är inte konstig och det är inget fel på dig. Folk förstår inte dig för att dom inte har tillräckligt med kunskap om din diagnos. Men du är bra precis som du är, du behöver bara kämpa lite hårdare” - respondent 3.

5. Analys och diskussion

I detta kapitel redovisas en analys av arbetet. Intervjuerna var semistrukturerade och respondenterna fick svara på de frågor de kände sig bekväma med att svara på, men egentligen hade det behövts betydligt fler respondenter samt mer djupgående intervjuer som hade tagit längre tid.

5.1 Socialisation och utanförskap

Eftersom ett antisocialt beteende väcks redan som barn är det viktigt att barn har en trygg miljö runt om sig, både hemma och i skolan. De första socialisationsagenterna för ett barn är föräldrarna (Giddens, Sutton 2014, s227). Respondenterna har inte haft många prosociala aktiviteter som barn och som unga detta är enligt professor Knafo-Noam (1,3) väldigt viktigt. Till exempel kommer respondent 1 och 2 från krigsdrabbade länder där de har bevittnat och kanske även varit med om hemska händelser. Författarna Engdahl och Lindgren förklarar i sin bok om psykologen Moffitts teori, om den sociala och biologiska mognaden man har som tonåring där det uppstår en slags klyfta. Ju mer klyftan mellan den biologiska och sociala mognaden minskar, desto mer etableras individen in i vuxenlivet genom utbildning,

arbete och bostad. Då resulterar det inte i långvarig eller grov kriminalitet (Engdahl, Lindgren 2017, s 58-59). Respondent 2 och 3 hade av olika anledningar ett svagt band till sina pappor under denna period i deras liv. Sociologen Hirschi beskrev även i sina studier att det finns ett tydligt samband mellan att begå brott och att ha ett svagt band till sin pappa (Giddens, Sutton 2014, s.92). Engdahl och Lindgren refererar även till kriminologen Agnew, som förklarar att ungdomar tenderar mest till att begå brott då man under denna period av sitt liv utsätts för en hel del sociala prövningar. Detta samtidigt som möjligheten till sociala stöd försämras och blir ostadigare. I respondenternas fall kände de en slags vilshenhet under denna period som innehåller de sociala prövningar som påverkar en individ som ungdom, detta kan ha varit en av anledningarna till att de fortsatte att begå brott (Engdahl, Lindgren 2017, s. 57). Alla respondenter har haft sina föräldrar som barn, men har på ett eller annat sätt glidit isär från dem. Respondent 2 kom ensam till Sverige och fick enligt honom växa upp på egen hand och socialiserades då in i den kriminella livsstilen. Respondent 1 kom till Sverige med sin familj, men kände ingen samhörighet i Sverige utom hos sina vänner. Han socialiserades även in i det kriminella livet. Respondent 3 har känt en slags utanförskap på grund av sin ADHD-diagnos då han inte kände sig smart nog som barn och ungdom i skolan. Dessa ungdomar har känt sig vilshna, känt utanförskap och ingen samhörighet, men en ensamhet och ilska mot världen runt omkring dem. De har känt en samhörighet i den kriminella världen och har då socialiserats in i den. Engdahl beskriver att brott och avvikande beteenden är resultat av att individens band till samhället har försvagats eller brutit samman (Engdahl, Lindgren 2017, s. 90). De har heller inte känt någon trygghet från vuxna i skolan och har då vänt sig till de vänner de hade som antingen redan var eller var på väg in i kriminalitet.

5.2 Livshändelser och vändpunkter

Stora livshändelser för individer kan fungera som vändpunkter ut från ett kriminellt liv. Det kan som det står längre upp (1.4 Vändpunkter och att lämna en livsstil) vara till exempel att individen träffar en partner, får ett nytt jobb eller en tvingad anstaltsvistelse. Sådana typer av händelser kan få individen att minska kriminella handlingar eller att sluta med kriminella handlingar helt (Engdahl, Lindgren 2017, s.99). Respondenternas vändpunkter har varit olika och två av dem avslutade livsstilen helt. En respondent minskade brotten efter vändpunkten, men kort efter fick

han en ny vändpunkt som fick honom att avsluta det helt. Två av respondenterna fick sina vändpunkter när den enas familj äntligen fick komma till Sverige och den andre respondenten fick ett jobb och en stabil partner. En respondent blev dömd och fick en tvingad anstaltsvistelse. Det kunde ha blivit vändpunkten, men den kom senare när han fick ett lagerjobb och en partner. Författaren Engdahl skriver även att viktiga livshändelser som bland annat en ny arbetsplats, en partner eller en tvingad anstaltsvistelse ofta är vändpunkter för en individ att avsluta sitt kriminella liv. Respondenternas fall var bland annat dessa tre händelser. Enligt BRÅ:s statistik (Brottsförebyggande rådet) har 26% av personer som fått en tvingad anstaltsvistelse, elektronisk kontroll osv återfallit i brott inom ett år. De personer som återfaller i brott inom 3 år var 42%. Statistiken gäller män (Brottsförebyggande rådet 2021).

6. Slutsats

Syftet med detta arbete har varit att undersöka vad som kan ha varit bidragande faktorer till varför vissa blir kriminella, samt vägen ur kriminalitet. Arbetet syftade även till att ta reda på faktorerna som kan bidra till en så kallad vändpunkt. Resultatet visar vilka faktorer som har kunnat spela stor roll för respondenterna. Enligt forskningen spelar det stor roll om ungdomar har haft en relativt trygg uppväxt. Det spelar även stor roll om man känt trygghet hos vuxna i skolan eller hemma, eftersom dessa två är stora socialisationsagenter för barn och ungdomar. Unga behöver känna sig hörda och sedda. De behöver få den individuella hjälp som varje elev behöver under sin skolgång, då alla är olika och lär in på olika sätt. Enligt forskningen kan en individ som är i det kriminella livet förändra den tidigare livsstilen genom olika livshändelser som kan bli vändpunkter. Vändpunkterna kan vara till exempel ett nytt jobb, en ny partner eller att få träffa sin familj igen efter några år, som det i respondenternas fall blev. Vändpunkter fungerar tyvärr inte för alla, utan det behövs att individen utsätts för social kontroll utifrån. Respondenterna kan ha upplevt detta för att sedan ha avslutat sitt kriminella mönster.

Källförteckning

Engdahl, Oskar & Lindgren, Sven-Åke (2017). Varför begår människor brott?: samhälls- och beteendevetenskapliga svar på kriminologins grundfråga. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Langemar, Pia (2008). Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: att låta en värld öppna sig. 1. uppl. Stockholm: Liber

Trost, Jan (2010). Kvalitativa intervjuer. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2014). Sociologi. 5., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur

Encyclopedia on early childhood development 2016, Prosocial behaviour <http://www.child-encyclopedia.com/prosocial-behaviour> 2016-02

Brottsförebyggande rådet, Personer som återfallit i brott <https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/aterfall-i-brott.html> 2021-02-15

Brottsförebyggande rådet, Narkotikabrott <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/narkotikabrott.html> 2020-11-13

Brottsförebyggande rådet, Dödligt våld i den kriminella miljön har ökat kraftigt de senaste åren <https://www.bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2020-04-02-dodligt-vald-i-den-kriminella-miljon-har-okat-kraftigt-de-senaste-aren.html> 2020-04-02

Brottsförebyggande rådet, Minskat återfall bland personer som frigges från anstalt <https://www.bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2021-01-21-anmalda-brott-2020---preliminar-statistik.html> 2021-01-21

Informationsbrev

Hej,

Jag vill med detta Mail fråga dig om du har möjlighet samt om du vill delta i en intervju till mitt fördjupningsarbete i specialpedagogutbildningen.

Jag planerar att göra intervjun om några veckor, vi kan höras via telefon om vilken dag som passar bäst. Intervjun är konfidentiell och materialet kommer att raderas efter att fördjupningsarbetet är skrivet och du förblir anonym så att individer inte kan kopplas till arbetet.

Jag hoppas att vi kan hitta en bra dag och tid för oss båda!

Mvh Anneli Mejia

Samtyckesblankett

Jag har fått information och förstår syftet samt min medverkan i arbetet.

Jag har tillgång till att avbryta mitt deltagande när som helst.

Jag behöver inte svara på någon fråga jag inte vill svara på.

Jag ger mitt samtycke till att detta arbetet är konfidentiellt och att endast Anneli Mejia får använda materialet till sitt arbete och att det efteråt ska preskriberas.

Namn _____

Underskrift _____

Datum _____

Ort _____

Intervju frågor

Uppväxt, familj, barndom

1. Minns du vad du ville bli när du var barn?
2. Berätta om när du var barn, växte du upp med till exempel båda föräldrar, mormor, syskon?
3. Vad för typ av område växte du upp på som barn?
4. Hur var du som barn?
5. Minns du om du hade en "favoritperson" som barn? Varför och vem?

Tonår, skolgång

1. Hur har du upplevt din skolgång angående betyg, ämnen PSV?
2. Hur har du upplevt din skolgång angående vänner, fanns det mobbing i skolan, har du själv upplevt mobbing eller mobbat?
3. Hade du någon "favorit" lärare/pedagog på skolan?
4. Vem var du i klassen? Tex klassens clown.
5. Bodde du fortfarande med samma personer som när du var barn? (Och om inte, har du flyttat runt mycket?)
6. Kände du dig någon gång sviken av någon under din barndom/tonår?

Brott

1. Minns du ditt första brott? Kan du i så fall berätta om det?
2. Vilka var de vanligaste brotten till en början för dig?
3. Har du blivit dömd för ett brott?
4. Vilka typer av brott gjorde du som yrkeskriminell?
5. Vilka gjorde du brott med? Tex vänner, ensam, bror.
6. När du gjorde brott, hade du tankar om att sluta?
7. Vad fick dig att stanna kvar i den kriminella livsstilen?
8. Vilka hade du mest kontakt med av familjenivå nära under denna tid?
9. Visste närstående som inte var i det kriminella livet vad du höll på med?

Droger

1. Har du testat eller tagit droger?
2. Har du någon gång i livet haft problem med missbruk?

Vägen ut

1. Berätta om vad som fick dig att ta avstånd från det kriminella livet.
2. Vad var det jobbigaste med att lämna livsstilen?
3. Finns det någon speciell person som har stöttat/ hjälpt dig med att lämna livsstilen?
4. Fick du stöd av myndigheter/behandling?
5. Har din syn på livet ändrats sedan du lämnade kriminaliteten?

Idag

1. Vad gör du idag? Jobbar/studerar du?
2. Vad gör du på din fritid?

3. Bor du själv, med familj, sambo osv?
4. Har du kontakt med någon från ditt gamla liv?
5. Hur mår du idag?
6. Om du hade fått träffa ditt 15 åriga "jag" igen, vad hade du då sagt till dig själv?
7. Vad har du för tips till unga killar idag?